

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

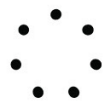
AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

A pedagógusok tanulásnak értelmezési lehetőségei egyéni tanulási szituációkban – új módszertani lehetőségek

Tókos Katalin, Rapos Nóra, Salát Magdolna, Eszes Fruzsina, Pesti Csilla, Nagy Krisztina, Czirfusz Dóra

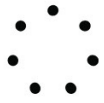

Problémafelvetés – FSZFT MoTeL-ben kialakított fogalmi változásának következményei

- FSZFT – oktatási rendszerek fenntartható fejlesztésének alapfeltételeként – komplex megközelítés
- Tanuláselméleti paradigma – új tartalmi elemek megjelenése
- A pedagógusok tanulásnak eredményesség nem köthető csak a tanuló eredményességhez
 - Az eredményesség nem értéksemleges - értékválasztás
 - A pedagógus komplex, személyes „rendszer”
 - Egyedi tanulási utak, szituativitás – az eredmény értelmezése a folyamatban értelmezendő
 - Tanulás eredménye nem csak személyes, explicit és kognitív
- A fogalom tartalmi változása módszertani kihívást is jelent
 - Komplexitás (összetett, alrendszerek)
 - Multidimenzionalitás (eredménye nyitott)
 - Dinamizmus (szétágazó, nem lineáris)

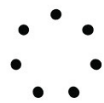

Olyan elméleti és kutatási keretrendszer szükséges, ami rendszerszerűségében képes megragadni az

Elméleti keretrendszer - Rendszerek megértésére irányuló megközelítések

- Szociológiai értelemzések
 - Rendszerdinamikai megközelítések (Forrester, 1971; Sterman, 2000; Sherwood, 2002)
 - többlépcsős, komplex megközelítés
 - a rendszer összekapcsolt (rész)egységek összességét jelenti
 - rendszereknek vannak emergens tulajdonságai, amelyeket az alkotóelemek egyenkénti vizsgálatából nem lehet levezetni
 - Részvételi rendszerdinamikai megközelítések (Senge, 1990; Stave, 2010;)
- Természettudományos alapozású komplexitáselméletek
 - rendszereket egészként, és nem részenként tanulmányozzák (de Bot, 2008, Lowie, & Verspoor (2007)
 - a rendszer: **dinamikus, összetett**, nemlineáris, kaotikus, kiszámíthatatlan, érzékeny a kezdeti körülményekre, **nyitott**, önszerveződő, visszacsatolásra érzékeny és adaptív

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Elméleti keretrendszer - SZFSZT MoTeL értelmezése

Rendszer

- maga a tanuló tanár is összetett biológiai és pszichés rendszer, tanulását meghatározó kognitív és affektív sajátosságokkal
- a tanulás kontextusa rendszer és alrendszer is egyben

Komplex

- a rendszert nagyszámú komponens alkotja
- a tanulás konstruktivista, kontextusba ágyazott, szituatív értelmezése is

Dinamikus

- szakmai tanulást és fejlődést szakmai identitásfejlődésként leíró értelmezései
- formális valamint informális és nemformális tanulási folyamatok együttes értelmezése

A tevékenységrendszer-elmélet tényezőinek értelmezése

A tevékenység-
rendszer-elmélet
tényezői

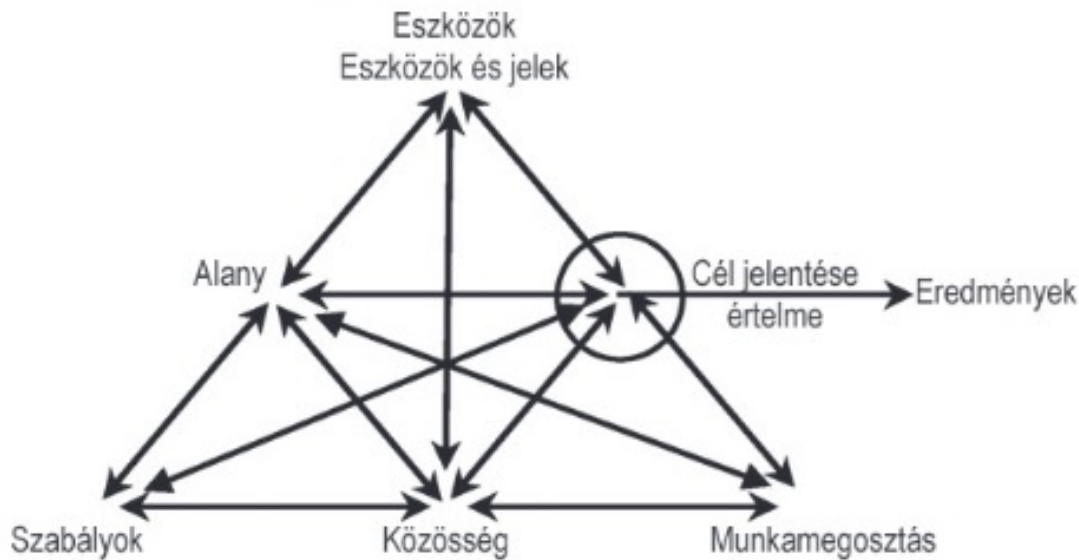
Általános értelmezés (Engeström, 1987, 2001, 2013 alapján)

A tényező értelmezése a Motel-kutatás kontextusában

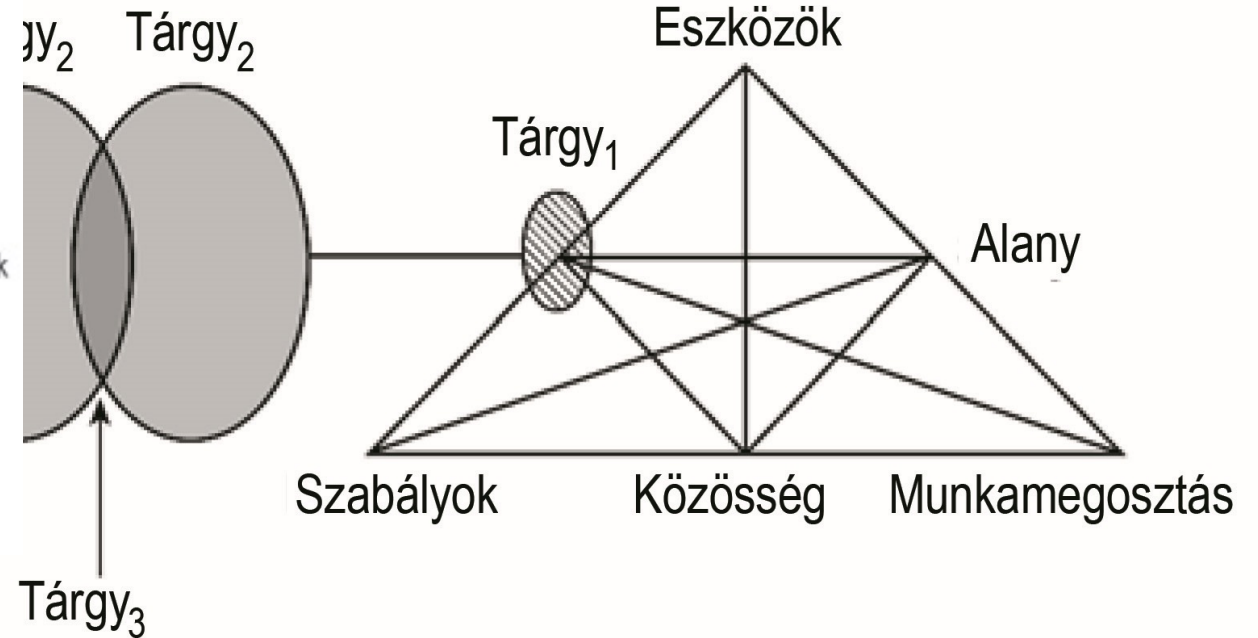
Alany

A cselekvés végrehajtója

A tanuló (tudását konstruáló) tanár

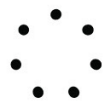

A tevékenységi rendszer általános modellje (Engeström 1987)

Két tevékenységrendszer interakciója (Engeström, 2001 alapján)

Rendszer, Komplexitás, Dinamizmus

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Kutatási keretrendszer

Eszközrendszer összetettsége:

- a tanulásról általában feltárható elemek (subject-oriented approach)
- a tanulás egy konkrét, kiemelt személyes tanulási szituációja (object-oriented approach)
- esettanulmányok

Módszertani kihívás,
értelmezés

Object-method – mint új módszertani lehetőség:

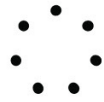
- nem elterjedt az FSZFT-kutatásokban
- **előnye:** konkrét esetre összpontosítás, legmeghatározóbb esetek feltárása, azok jellemzőinek, egyedi mintázatainak azonosítása
- **természetes következménye:** a mindennapi gyakorlatba, munkavégzésbe ágyazott releváns jellemzők megismerése

Cél:

- megértsük, feltárjuk a személyes tanulás belső struktúráját
- az egyéni tanulási szituációk értelmezésének módszertani leírást adni

Elemzés lehetőségei:

- tevékenységrendszer perspektívájából (a tevékenység, a tanulás folyamata áll a középpontban)
- object-subject kombinálása

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Kutatási kérdések:

Milyen egyedi tanulási mintázatok azonosíthatók a pedagógusok szakmai tanulása során az egyéni tanulási helyzetekben?

Milyen kapcsolat figyelhető meg a tanulási helyzetben átélt tevékenység és a tanulási mintázatok között?

Az adatfelvétel főbb módszertani jellemzői

Ideje	2020. október 12. – 2021. február 8.
Területi lefedettség	országos
Mintavételi keret	KIR-STAT 2019/2020-as 2019. októberi adatszolgáltatás alapján
Mintavételi egység	köznevelési intézmények általános iskolai, gimnáziumi, technikumi és szakképző iskolai feladatellátási helyei (FEH)
Alminta elemszáma	n=3224/1688
Adatgyűjtési eljárás	önkitöltős elektronikus kérdőív

FELTÁRÓ FAKTORANALÍZIS

- Maximum Likelihood, Promax forgatás
- 4 faktor (TVE=45,5%), KMO=0,882; Bartlett-teszt: $p < 0,05$

Szakmai rendszer- elvárás

($\alpha=0,766$)

- szaktanácsadó javaslata
- mentorálást kaptam
- a portfólióm elkészítése

Mindennapi gyakorlatából fakadó

($\alpha=0,762$)

- másoknál látott, hallott ötletet
- szakmai közösségben, társaságban felmerült kérdés
- egy formális képzésen hallottak
- kísérletezés közben jött ötlet
- tanítás során eszembe jutó ötlet
- a megújulás iránti igény
- a munkámhoz szorosan nem kapcsolódó helyzetben tapasztalt élmény

Külső, személyre szóló visszajelzés

($\alpha=0,724$)

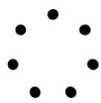
- tanulótól kapott visszajelzés
- szülőktől kapott visszajelzést
- új, kihívást jelentő munkakört/feladatot kaptam

Önelemzés, felelősségvállalás

($\alpha=0,609$)

- problémával történő szembesülés a munkám során
- elégedetlenség a munkámmal, vagy annak eredményével
- a személyes felelősségvállalás érzése

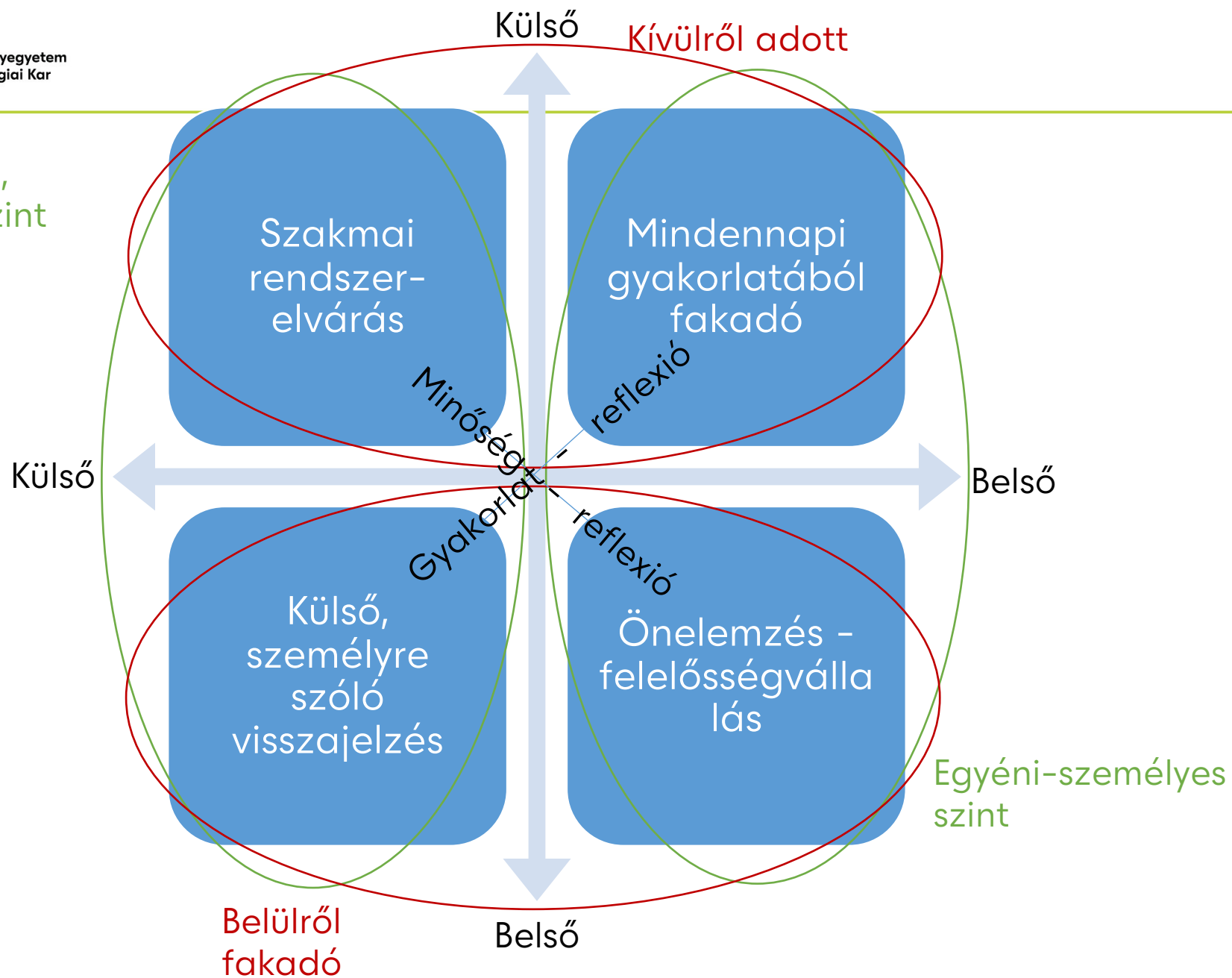
Milyen mértékben játszottak szerepet az alábbiak...? OKOK – TANULÁS ELINDULÁSA

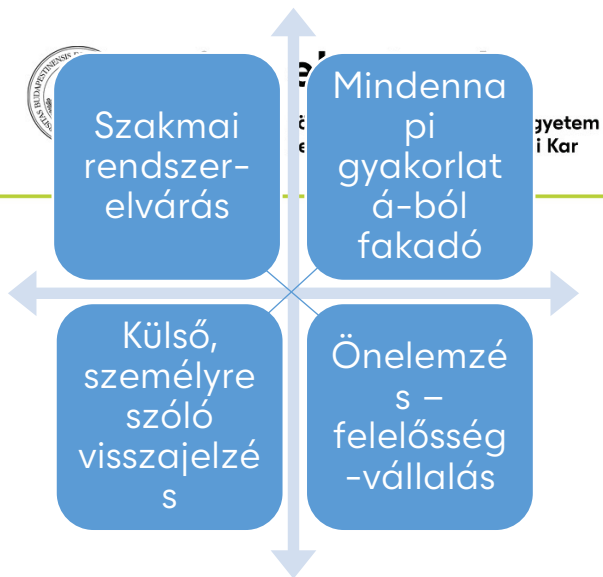

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Makro-,
mezoszint

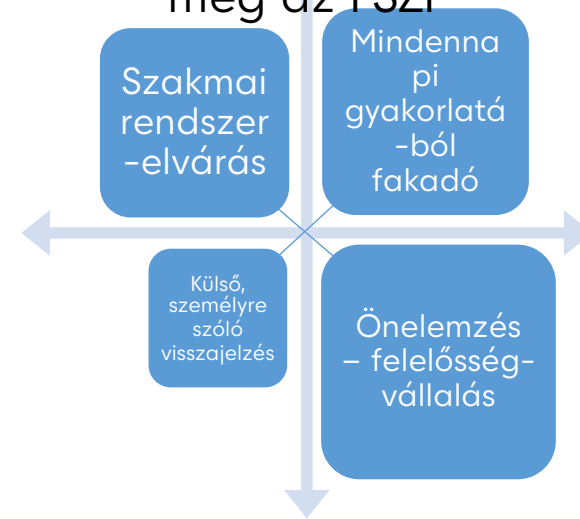
FSZF-re kiemelten fogékonyak

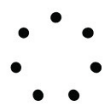
FSZF-re kevésbé fogékonyak

A személyes fejlődés iránti igény és a mindennapi tevékenységek során jelenik meg az FSZF

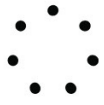

	Kiemelten fogékonyak az FSZF-re (n=367)	FSZF-re kevésbé fogékonyak (n=500)	A személyes fejlődés iránti igény és a mindennapi tevékenységek során jelenik meg az FSZF (n=820)
FAC1_3 Szakmai rendszer-elvárás	2,60729	-,92477	-,71935
FAC2_3 Mindennapi gyakorlat-ából fakadó	1,84345	-2,70597	,38713
FAC3_3 Külső, személyre szóló visszajelzés	1,73046	-1,65877	-1,19411
FAC4_3 Önelemzés - felelősség-vállalás	1,55567	-2,58329	1,09886

Milyen kapcsolat figyelhető meg a tanulási helyzetben átélt tevékenység és a tanulási mintázatok között?

Tevékenység	Tevékenység előfordulása	Szakmai rendszer-elvárás	Mindennapi gyakorlatából fakadó	Személyre szóló visszajelzés	Önelemzés, felelősségvállalás
együttműködés, beszélgetés, megbeszélés másokkal (felnőttekkel, gyerekekkel)	91,90%	$p=0,840$	$p=0,116$	$p=0,361$	$p=0,911$
saját tevékenység átgondolása, elemzése, reflektálása	74,00%	$Exp(B)=0,810$	$p=0,062$	$p=0,693$	$Exp(B)=1,296$
kísérletezés, új dolgok, szerepek, kipróbálása a pedagógiai munkában	69,10%	$Exp(B)=0,701$	$Exp(B)=1,672$	$p=0,198$	$Exp(B)=0,752$
szervezett képzésben való részvétel	55,80%	$Exp(B)=1,290$	$Exp(B)=1,674$	$Exp(B)=0,679$	$Exp(B)=0,741$
mások (felnőttek, gyerekek) visszajelzéseinek, ötleteinek, anyagainak felhasználása velük való együttműködés, megbeszélés nélkül	48,10%	$Exp(B)=0,822$	$Exp(B)=1,675$	$p=0,725$	$p=0,831$
új dolgok, szerepek, tevékenységek kipróbálása az iskolai munkán túl	38,80%	$p=0,390$	$Exp(B)=1,208$	$p=0,112$	$p=0,245$
vizsgálódás, kutatás	33,90%	$p=0,241$	$p=0,529$	$p=0,404$	$Exp(B)=1,438$

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

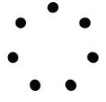
Milyen kapcsolat figyelhető meg a tanulási helyzetben átélt tevékenység és a tanulási mintázatok között?

- Az egyes tevékenységek végzése és a tanulás eredményessége között a legtöbb esetben összefüggés látható. (a chí-négyzet próba alapján, p minden esetben $<0,05$, az összefüggés erőssége a Cramer V értéke alapján gyenge)
- Az összefüggést korrelációval is vizsgálva (Spearman-korreláció, $p < 0,05$, $r = 0,243$) azt is mondhatjuk, hogy minél több tevékenységben tapasztalja meg egy pedagógus a tanulást, annál eredményesebbnek látják magukat.

- így a szakmai fejlődés és tanulás hozzájárul ahhoz, hogy maguk a pedagógusok több területen eredményesnek lássák magukat
- személyes jóllét – humán tőke erősítése

SZEMÉLY/PEDAGÓGUS EREDMÉNYE – FSZF KAPCSOLATA – ÖSSZAHANG?

Tartalmi összefoglalás

Okok:

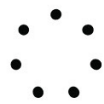
- kiemelkedő az **egyéni-személyes tényezők** meghatározó szerepe (jobb-zöld ellipszis elemszáma),
- de jelzésértékű, hogy mind az FSZT-re fogékonyak, mind a kevésbé fogékonyak csoportjában leginkább a **szakmai rendszer-elvárások** a motivátorok

Tevékenységek:

- a **mindennapi gyakorlatból fakadó + az önelemzés** vagy felelősségvállalás miatt bekövetkező tanulásból fakadó okok növelik leginkább az esélyét a tanulási tevékenységeknek - **üzenet** a képzés, továbbképzés, iskola alapú képzés irányába

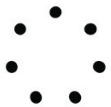
Eredmények/változás:

- DE! azok, akik a mindennapi tevékenységek során élik át az érdelemleges változást (tanulás eredménye), jóval **kevesebben vannak** + esettanulmányokban is (= nem értelmezik tanulásként) - **üzenet** a mezoszint számára

Object method-ból fakadó lehetőségek

- A konkrét tanulási szituációk kapcsán a válaszadónak lehetősége van azt annak konkrétságában átgondolni, így az adott szituációra vonatkozó válaszok lehetőséget teremtenek a tanulási szituációt **rendszerként** értelmezni, melyben az egyes rendszerelemek közvetlenebb kapcsolata feltárható.
- Lehetőséget teremt a tanulási tevékenységek nem lineáris értelmezésre, **komplexebb** leírására.
- Mód van (ebben az elemzésben erre még nem mutatunk példát, de Engeström elmélet ezt készíti elő) a rendszerelemek **dinamikájának** feltárására is, hiszen az object-method alkalmazásának természetes következménye a mindennapi tevékenységbe ágyazódó, **kontextuális tényezők feltárása**

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

Köszönjük a figyelmet!

MoTeL csapat

